

NORGES HØYESTERETT

Den 4. mai 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Bårdsen, Bull og Bergh i

HR-2018-856-U, (sak nr. 18-062066STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Tor Haug)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

D O M :

(1) Saken gjelder krav om opphevelse av lagmannsrettens dom fordi lagmannsretten skulle vært satt med lagrette.

(2) Ved tiltalebeslutning 18. november 2016 ble A satt under tiltale for overtredelse av:

"I Straffeloven (1902) § 219 første ledd, andre ledd

for grovt eller gjentatt å ha mishandlet, ved å ha øvet vold mot eller på annen måte ha krenket noen i sin husstand eller noen i sin omsorg

og straffeloven (2005) § 283 jf. § 282

for grovt ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt å ha mishandlet b) sin slektning i rett nedstigende linje. Mishandlingen er grov fordi det særlig legges vekt på dens varighet og at den er begått mot en forsvarsløs person.

Grunnlag:

I tidsrommet vinteren 2003 til juni 2016, på daværende bopel i ---veien 00 og på nåværende bopel i --- 00, i Bodø, utsatte hun sine barn A, B og C, alle født 15.11.98, for vold av fysisk og psykisk art (...)."

(3) Salten tingrett avsa dom 5. juli 2017 med slik domsslutning:

1. A, født 00.00.1967, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 219, 1. ledd og straffeloven (2005) § 282 til straff av fengsel i 9 – ni – måneder. Til fradrag for utholdt varetekt kommer 2 – to – dager.

2. A dømmes til å betale oppreisning til B, C og D hver med kr 90.000. Oppfyllelsesfrist er 14 dager fra forkynnelsen.

3. Sakskostnader ilegges ikke."

- (4) Både A og påtalemyndigheten anket tingrettens dom. A sin anke gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Påtalemyndighetens anke gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen og straffutmålingen.
- (5) Hålogaland lagmannsrett besluttet 7. august 2017 å henvise ankene til ankeforhandling. Ankeforhandling ble avholdt 6. til 9. februar 2018. Etter at ankeforhandlingen var gjennomført, oppdaget lagmannsretten at retten skulle vært satt med lagrette, siden strafferammen etter straffeloven 2005 § 283 er fengsel inntil 15 år. Rettens leder gjorde partene oppmerksom på dette i brev 21. februar 2018. I brevet ble det reist spørsmål om det var aktuelt å reparere feilen ved at aktor frafalt den delen av tiltalen som gjaldt perioden fra og med 1. oktober 2015 da straffeloven 2005 trådte i kraft. Aktor ønsket ikke å frafalle denne delen av tiltalen.
- (6) Hålogaland lagmannsrett gjennomførte ny domskonferanse og avsa dom 6. mars 2018 med slik domsslutning:
- "1. **A, født 00.00.1967, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 219 annet ledd, jf. første ledd og straffeloven (2005) § 283, jf. § 282 til fengsel i 1 – ett – år. Til fradrag i straffen går 2 – to – dager for utholdt varetektsarrest.**
  2. **A dømmes til å betale oppreisningserstatning til B med 100 000 – etthundretusen – kroner. Betalingsfristen er to uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom.**
  3. **A dømmes til å betale oppreisningserstatning til C med 100 000 – etthundretusen – kroner. Betalingsfristen er to uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom.**
  4. **A dømmes til å betale oppreisningserstatning til D med 100 000 – etthundretusen – kroner. Betalingsfristen er to uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom.**
  5. **Saksomkostninger idømmes ikke."**
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Det er anført at lagmannsrettens dom må oppheves da den skulle vært satt med lagrette. Det er nedlagt slik påstand:
- "Hålogaland lagmannsretts dom av 06.03.2018 oppheves."**
- (8) *Påtalemyndigheten* har med henvisning til Rt-2010-1018 anført at dommen ikke bør oppheves.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at for lagmannsretten gjaldt straffesaken mot As anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet i en sak som skulle ha vært avgjort med lagrette, jf. straffeprosessloven § 352 første ledd, slik den lød frem til endringslov 16. juni 2017 nr. 58. Lagmannsretten behandlet saken med meddommere, og var derfor ikke lovlig besatt, jf. straffeprosessloven § 343 andre ledd nr. 3.
- (10) Utvalget nevner at i Rt-2010-1018 hadde lagmannsretten uriktig behandlet saken med lagrette, og ikke etter de særlige reglene om bruk av meddomsrett i straffesaker der tiltalte var mindreårig, jf. § 352 andre ledd nr. 1. Feilen ble ikke tillagt ubetinget virkning etter § 343 andre ledd nr. 3. Det var i så måte avgjørende for Høyesterett at formålet med meddomsrettsbehandling i slike tilfeller var å skåne mindreårige lovbrøtere fra den

tilleggsbelastningen behandling med lagrette vil kunne medføre. Avgjørelsen fra 2010 gjaldt derfor en annen problemstilling enn i saken her.

- (11) Ankeutvalget har vurdert om det kan ha betydning for bedømmelsen av denne saken at lagretteordningen er opphevet ved lov 16. juni 2017 nr. 58, som trådte i kraft 1. januar 2018. I forskrift 13. oktober 2017 nr. 1613 er det fastsatt følgende overgangsregler:

"Loven får ikke anvendelse i tilfeller der anke til lagmannsretten er fremsatt før 1. januar 2018, jf. straffeprosessloven § 312. [...] Loven kommer likevel til anvendelse dersom ankeforhandlingen påbegynnes etter 31. desember 2018."

- (12) Overgangsreglene bygger på det bevisste standpunkt at endringene i ankeordningen ikke skal tre i kraft umiddelbart, men at ankeforhandling med lagrette fortsatt skal gjennomføres for anker som er fremsatt før 1. januar 2018, forutsatt at ankeforhandlingen påbegynnes før 1. januar 2019. Det må sees slik at siktede i disse tilfellene har krav på ankebehandling med lagrette. Ankeutvalget kan ut fra dette ikke se at opphevelsen av lagretteordningen kan få betydning i denne saken.
- (13) Ankeutvalget finner det da klart at feilen i lagmannsrettens sammensetning må tillegges virkning og lede til opphevelse av lagmannsrettens dom med ankeforhandling, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (14) Dommer er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Henrik Bull
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)

Riktig utskrift: